

פרק 17 - סדר ציבורי

מקורות והגדרות

לוחות 1-4: הלמ"ס

- עבריינים** - אנשים שהורשעו על עבירות פליליות רציניות במשך השנה. אדם שהורשע במשך השנה יותר מפעם אחת, נכלל בלוחות אלה פעם אחת בלבד.
- עבריין צעיר** - עבריין שנשפט בבית משפט שלום לנוער והורשע בדין. גילם לא עולה על 18 שנה.
- עבריין חדש** - מי שחויב בדין עד סוף השנה הנחקרת בהרשעה אחת בלבד, גם אם כללה יותר מעבירה אחת שבגינה הורשע.
- עבריין מועד** - אדם שהורשע עד סוף השנה הנחקרת בשתי הרשעות או יותר, בין אם ההרשעות היו כולן באותה שנה או שנצברו משנים קודמות.
- סוג העבירה** - לפי סיווג אחיד הנמצא בשימוש המשטרה, הלמ"ס, וגופים אחרים. בעיבודים הסטטיסטיים נקבע סוג העבירה, במקרים של אישום בהפרה של יותר מאשר סעיף חוק אחד, לפי סעיף החוק החמור ביותר בהאשמה ובהרשעה.

לוח 5: משרד העבודה והרווחה, שרות המבחן למבוגרים, מחוז ת"א והמרכז

- מבוגרים בטיפול** - עבריינים מבוגרים (מעל גיל 18) שהופנו במשך השנה על ידי בית-משפט שירות המבחן לשירות המבחן למבוגרים לחקירה והכנת תסקיר ו/או שנידונו לסנקציות עונשיות בפיקוח קצין מבחן (מבחן, מבחן סמים ושירות לתועלת הציבור).

לוחות 6-9: משטרת ישראל, המטה הארצי, מדור סטטיסטיקה

- תיקי חקירה** - רישומים של אירועים פליליים שנרשמו בפנקס ההאשמות של המשטרה. תיק חקירה יכול לכלול יותר מאשר אירוע פלילי אחד וכן יותר מאשר עבריין אחד.
- פרטי אירוע** - הגדרה זו מקבילה לתיקי חקירה (ההגדרה נוספה בשנת 2004).
- אי-תביעה** - חקירה משטרתית שמסתיימת בלא פתיחת תיק פלילי ובלא רישום פלילי, מאחר שלחשוד אין רישומים קודמים במשטרה, ומאחר שנסיבות העבירה קלות.
- חשודים** - חשודים שהתגלו בתיקי חקירה במשך השנה. כל חשוד נמנה פעם אחת במשך השנה, על פי העבירה החמורה ביותר שבביצועה הוא חשוד.

החל בשנת 2004 שונתה צורת הצגת הנתונים והם כוללים עתה הן תיקי חקירה (פ"א, פרטי ארוע) והן תיקי אי-תביעה (א"ת). הנתונים שפורסמו בלוחות בשנים קודמות עבור "תיקי חקירה" דומים לנתונים מסוג פרטי ארוע.

לוח 10: הנהלת בתי המשפט, מד"ע, (מחקר, דו"חות, הערכה)

תיקים עיקריים - לא כולל תיקי בקשות באזרחי ותיקי בקשות בפלילי (כמו דחיית מועד דיון, צו עיכוב יציאה מהארץ).

בית משפט לענייני משפחה - שוכן ברמת גן.

תיאור והסבר

1. עבריינים מבוגרים וצעירים

בשנת 2008 הורשעו 1,971 עבריינים מבוגרים תושבי העיר בהשוואה ל-2,042 בשנת 2007 ו-2,354 בשנת 2006. מספר העבריינים המבוגרים בעיר בשנת 2008 היה 6.6% מכלל העבריינים המבוגרים בישראל. ב-2008 שיעור העבריינים היהודים ואחרים (כולל יהודים, נוצרים וללא סווג דת) ל-1,000 תושבים בגילאי 18 ומעלה בעיר היה 5.1, דומה לשיעור המקביל בישראל שעמד על 5.2. כמו כן, שיעור העבריינים המבוגרים (מגיל 18 ומעלה) הערבים ל-1,000 תושבים בעיר היה 38.8, גבוה יותר מהשיעור המקביל בישראל שעמד על 11.2.

מספר העבריינים המבוגרים היהודים בעיר בשנת 2008 היה 1,435, 84% מהם היו גברים ו-16% נשים (לוח 17.2). השוני בקרב העבריינים היהודים בין נשים לגברים מתבטא גם במועדות הפשע; 69% מהגברים העבריינים הם מועדים לעומת 50% מהנשים. כמחצית מהעבריינים היהודים הם בגילאי 18-39 (56%) בדומה לשנה הקודמת. התפלגות העבריינים היהודים לפי יבשת לידה היא כדלהלן: 73% הם ילידי ישראל, 9% - ילידי אסיה-אפריקה ו-18% ילידי אירופה-אמריקה (לוח 17.2).

מספר העבריינים המבוגרים באוכלוסייה הערבית ב-2008 עמד על 379; 93% מהם גברים ו-7% נשים. בקרב הגברים אחוז המועדים הוא 83% ובקרב הנשים - 42% (לוח 17.2).

לאורך השנים הייתה מגמה ברורה של עלייה מתמדת במספר העבריינים המבוגרים תושבי העיר שחויבו בדין. אולם, בשנת 2006 מגמה זו נבלמה וחלה ירידה משמעותית במספר העבריינים המבוגרים תושבי העיר שחויבו בדין. בין 1990 ל-2005 הייתה עלייה משמעותית של 109% במספר העבריינים המבוגרים שהורשעו. אך, כאמור, בין שנת 2006 לבין 2008 חלה ירידה של 16% במספר העבריינים המבוגרים שהורשעו. אחוז העבריינים החדשים מסך כל העבריינים עלה מ-28% בשנת 1990 ל-36% בשנת 2000 וירד ל-32% בשנת 2008. אחוז הנשים שהורשעו מתוך כלל העבריינים נשאר די יציב בין השנים 1990 ל-2008 ועמד על כ-13%, גם ברוב סוגי העבירות הייתה עלייה ניכרת בין השנים 1990 ל-2005. אך בשנת 2006 ואילך נבלמה העלייה ברוב סוגי העבירות וחלה ירידה במרביתן וכך גם ב-2008 (לוח 17.3).

מספר העבריינים היהודים הצעירים (קטינים) תושבי ת"א-יפו שחויבו בדין ב-2008 היה 113 - נמוך יותר בהשוואה ל-2007 (174) ול-2006 (159). מספר העבריינים היהודים הצעירים מהווה 6.5% מכלל העבריינים הצעירים בישראל. בקרב העבריינים הקטינים היהודים ואחרים בולטת השכיחות של הרשעות על עבירות כלפי רכוש - 30%. האחוז המקביל בקרב המבוגרים הוא 17% (לוחות 17.1 ו-17.4).

מספר העבריינים הצעירים מקרב האוכלוסייה הערבית ב-2008 עמד על 54, נמוך מהנתון בשנת 2007 (63). 43% מהם הורשעו על עבירות רכוש. האחוז המקביל בקרב המבוגרים הערבים הוא 22% (לוחות 17.1 ו-17.4).

בין שנת 2000 לשנת 2008 חלה ירידה של 20% במספר העבריינים הצעירים שחוייבו בדין שהם תושבי העיר. בנוסף, היה שינוי בסוג העבירות בגינם הורשעו. בשנת 2008 בהשוואה לשנת 2000, חלה עלייה של כ-36% בעבירות כלפי הסדר הציבורי, אך חלה ירידה של 36% בעבירות רכוש, ירידה של 31% בעבירות כלפי גופו של אדם וירידה של כ-19% בעבירות כלפי מוסר (לוח 17.4).

2. שירות המבחן

מספר המבוגרים תושבי תל-אביב-יפו שהופנו לשירות המבחן למבוגרים לחקירה ו/או למבחן (ראה הגדרות) עמד ב-2009 על 1,359 בהשוואה ל-1,395 ב-2008; זוהי ירידה של כ-3% לעומת 2008. בחמש השנים האחרונות הייתה בסה"כ ירידה במספר המבוגרים תושבי ת"א-יפו שהופנו לשירות המבחן. לשם השוואה, בשנת 2004 מספר המבוגרים בטיפול שירות המבחן היה 2,197, בשנת 2005 - 2,123 ובשנת 2008 - 1,359.

מתוך 1,359 המבוגרים שהופנו לשירות המבחן בשנת 2009, 91% גברים ו-78% יהודים. העבירות המרכזיות הן סמים - 32%, אלימות במשפחה - 19% ואלימות כללית - 25% (לוח 17.5).

3. קטינים עוברי חוק ונפגעי עבירה

מספר הקטינים, שהם תושבי תל-אביב-יפו, הנמצאים בטיפול של שירות המבחן לנוער על-פי החלטת בית משפט (דהיינו, הואשמו בביצוע עבירות, הופנו אל שירות המבחן לנוער וניתנה לגביהם החלטה - סגירת התיק ע"י המשטרה או החלטה של בית המשפט לנוער) הגיע ל-560 בשנת 2008 (בהשוואה ל-675 ב-2007). כלומר, בשנת 2008 הייתה ירידה של 21% במספר הקטינים הנמצאים בטיפול של שירות המבחן לנוער בהשוואה לשנת 2007.

בשנת 2008, שיעורם ל-1,000 מכלל הקטינים בעיר (גילאי 12-17) עמד על 27.8, בהשוואה לשיעור הארצי שעמד על 17.4 (בירושלים - 12.6 ובחיפה - 18.8).

לעומת זאת, מספר הילדים בגילאי 0-14 תושבי העיר שנחקרו ע"י חוקרי ילדים, והיו מעורבים בעבירות מין (כנפגעים, כעדים או כחשודים) או שנפגעו מהתעללות של ההורים או אחראי אחר, עמד ב-2008 על 609 בדומה לשנת 2007 (המקור לסעיף זה הוא: שנתון סטטיסטי של המועצה לשלום הילד, ירושלים 2009).

4. תיקים ועבירות

ב-2009 נפתחו במשטרה 47,783 תיקי חקירה (תיקי פרטי ארוע) של אירועים פליליים שאירעו בעיר, עלייה של כ-2% בהשוואה לשנת 2008, בה נפתחו 46,983 תיקי חקירה (לוח 17.6). אחוז תיקי החקירה בת"א-יפו, מתוך כלל התיקים שנפתחו בישראל, עמד בשנת 2009 על 12.0%, בדומה ל-2008 (11.7%). מהנתונים עולה כי בשנת 2009 נסגרו 626 תיקים (אי תביעה), שהם כ-1% מסך כל התיקים שהתקבלו במשטרה, זאת בדומה ל-641 תיקים (אי תביעה) שנסגרו בשנת 2008, שמהווים 1% מסך כל התיקים שהתקבלו ב-2008 במשטרה.

בשנת 2009 הייתה עלייה של כ-23% בעבירות כלפי המוסר (הכוללות שימוש בסמים, סחר בסמים והחזקתם שלא לצריכה עצמית), 20% בעבירות מירמה, 12% בעבירות מין ו-10% בעבירות כלפי בטחון המדינה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. לעומת זאת, בהשוואה לשנת 2008, בשנת 2009 הייתה ירידה של 2% בעבירות כלפי חיי אדם וירידה של כ-2% בעבירות כלפי רכוש.

בשנים 2000-2009, אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין כ-12% ל-13%. אחוזים אלה הם למעלה מפי שניים מאחוז אוכלוסיית העיר מישראל. אולם אין להסיק מכך שתושבי העיר סובלים יותר ממעשי עבריינות בהשוואה לתושבי ערים אחרות בישראל (או מבצעים יותר מעשי עבריינות). שכן בעיר שוהים מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים.

חלק ניכר מתיקי החקירה ב-2009 (כ-57%) היו על עבירות רכוש. מכלל התיקים הנמנים עם עבירות רכוש: כ-20% - גניבות מרכב, כ-12% - התפרצות לדירה, 8% - שימוש ברכב ללא רשות, 8% גרימת

נזק לרכוש בזדון ו-4% - התפרצות לעסק או למוסדות (לוח 17.6). יש לציין שכ-31% ממקרי הכייסות, כ-26% ממקרי חטיפת ארנקים, כ-26% ממקרי השוד וכ-19% מגניבות מרכב בישראל אירעו בתל-אביב-יפו (לוח 17.7).

בכ-34% מתיקי החקירה שנפתחו בתל-אביב-יפו נתגלו חשודים (האחוז המקביל בישראל הוא כ-41%). יש שוני בנדון בין העבירות השונות: ברוב עבירות הרכוש הקלות יחסית כגון: כייסות וגניבות מרכב אחוז גילוי חשודים היה נמוך. ואילו, בעבירות רצח, אונס, ובניסיונות לרצח וכן בעבירות סמים (סחר בסמים, החזקה או שימוש בהם) אחוז הגילוי היה גבוה והוא נע בין 50% ל-94%.

בשנת 2009, בהשוואה לשנת 2008, הייתה ירידה של 4% במספר ההתפרצויות וגניבות מתוך בתי מגורים. ירידה זו נוספה לירידה של 17% שחלה בשנת 2008 בהשוואה ל-2007. ירידות אלה באו לאחר עלייה רצופה במספר ההתפרצויות וגניבות מתוך בתי מגורים לאורך השנים האחרונות (לוח 17.8). במקביל, ב-2009 נמשכו גם ירידות במספר ההתפרצויות והגניבות מבתי חרושת ובתי מלאכה (44%), ממוסדות ציבור (26%), ממוסדות דת (23%), מחצרות בתים וחדרי מדרגות (20%), ממוסדות בריאות (19%) וממשרדים (13%) בהשוואה לשנת 2008. לעומת זאת, חלה עלייה קטנה במספר ההתפרצויות והגניבות מבתי כלבו וחנויות (2%) וברחובות (2%).

מהנתונים על עבירות נבחרות לפי רובע בעיר עולה כי בשנת 2009, ביפו (רובע 7) ובאזור הצפון הישן (רובע 3) בוצעו עבירות הרכוש הרבות ביותר - 3,263 ו-3,107, בהתאמה. בדרום העיר (רובע 8 - אזור התחנה המרכזית) נפתח המספר הרב ביותר של תיקי סמים (863) בהשוואה לאזורים האחרים ברחבי העיר. גם, ביפו (רובע 7) ובמרכז העיר (רובע 5) ישנו מספר גבוה של תיקי סמים (422 ו-352, בהתאמה). יש לזכור, שעבירות אלה עלולות להתבצע ע"י אזרחים שאינם תושבי תל-אביב-יפו והתרחשו בעיר בגלל מרכזיותה והמספר הרב של אנשים המגיעים אליה מדי יום.

בכל הקשור לתיקי הנוער, בשנת 2009 באזור יפו (רובע 7) נפתחו מספר תיקי הנוער הרבים ביותר (כ-16% מכלל התיקים). כמות זו גדולה בהשוואה למספר התיקים של בני נוער שנפתחו ברבעים 1 ו-2 (צפון העיר) - 7% ו-5%, בהתאמה, ובהשוואה לאלו שנפתחו ברבעים 8 ו-9 (דרום ומזרח העיר) - 9% ו-10%, בהתאמה. גם בשנת 2008, כ-17% מתיקי הנוער נפתחו באזור יפו.

5. בתי המשפט בתל-אביב-יפו

בבתי המשפט בתל-אביב-יפו מתנהלת פעילות משפטית ענפה. ב-2009, הוגשו בבית המשפט המחוזי בתי"א-יפו כ-35% מהתיקים שהוגשו בכל הארץ, 28% מהתיקים בבית משפט שלום (למעט תעבורה), 39% מהתיקים בבית הדין האזורי לעבודה, 20% מהתיקים בבית משפט לענייני משפחה, כ-28% מהתיקים בבית משפט לתעבורה ו-11% מהתיקים בבית משפט שלום לנוער (לוח 17.10). בהשוואה ל-2008, ב-2009 חלה ירידה משמעותית של 36% במספר התיקים שהוגשו לבית משפט לעניינים מקומיים.